

NATURA-ARVIOINNIN TARVEHARKINTA: Raaseporin Söderskärin saaren loma- ja matkailupalveluhankkeen mahdollisista vaikutuksista Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualueen suojeluperusteena oleville lajeille ja luontotyypeille

Pertti Koskimies & Marko Nieminen

Faunatican raportteja 83/2024

Päiväys: 20.11.2024
Kirjoittajat: Pertti Koskimies & Marko Nieminen

Kannen kuva: Karua merenrantakalliota ja kalliometsää saaren pohjoisrannalla. Kuva: Henna Saviharju 9.7.2024

Valokuvat: © 2024 / Faunatica Oy
Karttakuvat: © 2024 / Faunatica Oy
Pohjakartat ja ilmakuvat: © Maanmittauslaitos

Espoo 2024

Suosittellemme viittaamaan tähän raporttiin seuraavasti:

Koskimies, P. & Nieminen, M. 2024: NATURA-ARVIOINNIN TARVEHARKINTA: Raaseporin Söderskärin saaren loma- ja matkailupalveluhankkeen mahdollisista vaikutuksista Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualueen suojeluperusteena oleville lajeille ja luontotyypeille. – Faunatican raportteja 83/2024. 17 s.

Sisällysluettelo

1.	TAUSTA	3
	1.1. Natura-alueen luonnonarvojen heikennyskielto	3
	1.2. Tarveharkinnan kohde	3
	1.3. Vaikutusarvioinnin lähtötiedot ja peruseriaatteet.....	4
2.	HANKKEEN KUVAUS	5
3.	NATURA-ALUEEN LUONNONOLOT JA HANKKEEN MAHDOLLISET VAIKUTUSTAVAT	6
	3.1. Natura-alueen elinympäristöt	6
	3.2. Hankealueen lähiympäristö	6
4.	HANKKEEN VAIKUTUKSET NATURA-ALUEEN LUONTOTYYPPEIHIN JA LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJEIHIN	8
	4.1. Suojeluperusteena olevat luontotyytit	8
	4.2. Suojeluperusteena olevat luontodirektiivin liitteen II lajit	8
5.	HANKKEEN VAIKUTUKSET NATURA-ALUEEN LINNUSTOON	9
	5.1. Suojeluperusteena olevat lintulajit	9
	5.2. Söderskärin erityisesti huomioitavat pesimälintulajit vuonna 2024	10
	5.3. Hankkeen mahdolliset vaikutukset lintujen elinympäristöihin Natura-alueella	10
	5.4. Matkailu Natura-alueen linnuston mahdollisena häiriötekijänä	11
	5.5. Lintujen häiriintymisen merkittävyyteen vaikuttavia tekijöitä	11
	5.6. Veneilyn ja virkistyskäytön aiheuttamalta häiriintymiseltä välttyvät lajit	12
	5.7. Veneilyn ja virkistyskäytön aiheuttamalle häiriintymiselle alttiit lajit.....	13
	5.8. Veneilyn ja virkistyskäytön vaikutus muiden tärkeiden lajien elinoloihin	14
6.	JOHTOPÄÄTÖKSET	16
7.	KIRJALLISUUS	17

1. Tausta

1.1. Natura-alueen luonnonarvojen heikennyskielto

Tammisaareen ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualue sijaitsee Hangon ja Raaseporin kuntien alueella Hankoniemen etelä- ja itäpuolella sekä Tammisaaresta pohjoiseen Pohjanpitäjänlahdella (aluetunnus FI0100005). Se kuuluu Euroopan Unionin Natura-suojelualueverkostoon koostuen monista eri osa-alueista, joista maa-alueita on vain kahdeskymmenesosa.

Natura-alue on perustettu useiden kymmenien luontotyyppien sekä lintu- ja luontodirektiivin suojaamien lajien elinolojen säilyttämiseksi. Natura-alueita koskevan lainsäädännön mukaan suojelualueen perusteena olevia luontoarvoja ei saa merkittävästi heikentää hankkeilla, jotka sijoittuvat niin lähelle suojelualueita, että niiden vaikutus joko yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa voi ylittää Natura-alueen sisäpuolelle (luonnonsuojelulaki 34 § & 35 §). Rakennus- tai muista maankäytön muutoshankkeista koituvia vaikutuksia arvioidaan ensin Natura-arvioinnin tarveharkinnassa. Jos siinä päädytään johtopäätöksiin, että hankkeesta saattaisi koitua merkittäviä vaikutuksia, on niitä ja niiden merkitystä alueen suojeluperusteille arvioitava yksityiskohtaisemmassa Natura-arvioinnissa. Toisaalta, ellei tarveharkinnan nojalla ole perustellusti odotettavissa merkittäviä vaikutuksia alueen luonnonarvoille, riittää tarveharkinnan tasolla tehty vaikutusarviointi.

1.2. Tarveharkinnan kohde

Tässä Natura-vaikutusten tarveharkinnassa arvioidaan Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualueen rajan välittömään läheisyyteen Raaseporin Söderskärin saarelle suunnitteilla olevan loma- ja matkailupalveluhankkeen mahdollisia vaikutuksia Natura-alueen perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille, erityisesti lintulajeille, joita on valtaosa suojeluperusteena olevista lajeista.

Hanke ei suoraan muuta Natura-alueen elinympäristöjä, koska se sijoittuu alueen ulkopuolelle. Hankkeeseen mahdollisesti liittyvästä veneilystä ja muusta matkailijaryhmien virkistystoiminnasta Natura-alueen sisäpuolella voisi kuitenkin koitua lintujen pesimä-, ruokailu- ja lepäilyrauhaa häiritseviä vaikutuksia. Hyvin monien lajien pesintään ja ruokailuun sekä muuтонаikaiseen lepäilyyn soveltuvia elinympäristöjä sijoittuu muutamien kilometrien säteelle hankealueesta.

Lintujen mahdolliseen häiriintymiseen Natura-alueen puolella vaikuttaisi olennaisimmin se, muuttaako saaren tuleva käyttö ja kuinka paljon ihmisten liikkumista ja oleskelua Natura-alueen niillä osa-alueilla, joilla pesii tai muutoin oleskelee suojeluperusteena olevia lintulajeja siinä määrin, että näille yksilöille koitua häiriintyminen johtaa merkittäviin heikennyksiin lajien elinoloissa.

1.3. Vaikutusarvioinnin lähtötiedot ja peruseriaatteet

Söderskärin kiinteistölle suunniteltujen muutosten vaikutusarvioinnissa on käytetty hyväksi Natura-tietolomakkeen luontotietoja ja linnuston osalta tarveharkinnan tekijän (PK) ornitologista erityisasiantuntemusta Natura-alueen suojeluperusteena olevien lintulajien elinympäristövaatimuksista, hankealueen mahdollisella vaikutusalueella olevien Natura-alueen osa-alueiden soveltuvuudesta näille lajeille sekä lajien herkkyydestä ihmistoiminnasta koituvalle häiriölle (esim. von Haartman ym. 1963–1972, Väisänen ym. 1998, Koskimies 2024).

Arvioinnissa ei ole käytettävissä ajantasaisista, alueellista tietoa suojeluperusteena olevien lintulajien pesimä-, ruokailu- ja lepäilypaikkojen eikä muuten tärkeiden alueiden tarkasta nykysijainnista. Se ei ole tarpeenkaan, koska Natura-alueen luonnonoloihin mahdollisesti vaikuttava hanke ei saa heikentää näiden lintulajien elinoloja merkittävästi riippumatta niiden esiintymispaikoista nykyisin tai tulevaisuudessa eikä lajeille käytettävissä olevien elinympäristöjen määrää eikä laatua.

Mahdollisten vaikutusten arviointi saatavilla olevien elinympäristöjen nojalla on vaikutusarvioinnille yleispätevämpi lähtökohta, koska linnuille on hyvin tyypillistä, että pesimä-, ruokailu- ja lepäilyalueet ja muut lajille tärkeät alueet vaihtelevat vuodesta toiseen esimerkiksi kokonaiskannan muutosten ja muutonaikaisten sääolojen vuoksi. Osa lajeista ei ole kotipaikkauskollisia, ja samatkin yksilöt voivat vaihtaa elinpaikkojaan vuosittain. Lisäksi suotuisan elinympäristön saatavuus Natura-alueella suhteessa alueellisen populaation kokoon vaihtelee: joillekin lajeille elinympäristöä on tarjolla ylen määrin, kun taas toisilla suuri osa suotuisista paikoista on asuttuna vuosittain. Linnuston suojeluarvojen säilymiselle on olennaisen tärkeää, että kaikki mahdolliset elinympäristöt pysyvät elinkelpoisina koko ajan.

Arvioinnissa on noudatettu soveltuvien osin Mäkelän & Salon (2023) yleistä ohjeistusta Natura-alueille koituvien luontovaikutusten arvioinneista. Arvioinnissa keskitytään paikallisten, hankealueen lähetyvillä Natura-alueen itäosassa mahdollisesti koituvien vaikutusten arviointiin, koska kyse on hyvin pienialaisesta hankkeesta suhteessa koko Natura-alueen laajuuteen, eikä se erittäin todennäköisesti vaikuta linnustoon koko alueella.

Hankkeen mahdollisia yhteisvaikutuksia muiden ajankohtaisten hankkeiden kanssa ei ole arvioitu, koska hanke on hyvin pienialainen ja mahdollisilta vaikutustavoiltaan rajallinen, eikä lähiympäristössä ole tiedossa ajankohtaisia muita hankkeita, joiden vaikutukset yhdessä tämän hankkeen kanssa voisivat aiheuttaa muita kuin tässä arvioinnissa tarkasteltuja vaikutuksia Natura-alueen linnustoon.

2. Hankkeen kuvaus

JKMM Arkkitehdit Oy (2023) on pannut vireille hakemuksen asemakaavan laatimisesta Raaseporin Söderskärin saarelle, joka sijaitsee noin 17,5 kilometriä Tammisaaren kaupungista itäkaakkoon. Söderskärin pinta-ala on noin 4,5 hehtaaria. Saaren kiinteistöineen omistaa yksityinen maanomistaja (kiinteistönumero 710-451-1-31). Saari on ollut tähän asti pitkään yksityishenkilöiden vapaa-ajan asuinpaikkana, ja sillä sijaitsee rantojen tuntumassa kolme huvilaa, sauna sekä itärannalla kaksi pientä laituria (JKMM Arkkitehdit 2023). Saarella on lautarakenteinen, helppokulkuinen ja kasvillisuutta kulumiselta säästävä polkuverkosto ja jonkin verran luonnonpolkujakin.

Hankkeesta toimitettiin 12.11.2024 sähköpostitse (Juho Pietarila) lisätietoja, joihin saaren ulkopuolisen toiminnan kuvaus perustuu. Söderskärin hankkeen tavoitteena on luoda edellytykset sille, että saarella olisi mahdollista kehittää ekologiset vaatimukset huomioon ottavaa, pienimuotoista ja paikkaan sopivaa loma- ja matkailupalvelutoimintaa. Ranta-asemakaavan mahdollistamalla liiketoiminnalla edistettäisiin yleisemminkin Raaseporin itäisen saariston kehittymistä parantamalla alueen kilpailukykyä matkailualueena. Suunniteltu toiminta loisi uusia työmahdollisuuksia esimerkiksi palvelu- ja huoltoliiketoiminnassa ja tukisi myös muita matkailun toimijoita tuomalla turisteja alueelle.

Ranta-asemakaavoitus on tarkoitus laatia Söderskärin eteläpuoliskoon noin 2,7 hehtaarin alueelle. Hankesuunnitelman mukaan saaren eteläkärjen ranta-alueita ruopattaisiin, ja sinne rakennettaisiin uusi laituri ja venevaja, jotka mahdollistaisivat ympärivuotisen turvallisen veneliikennöinnin ja rantautumisen saareen. Lounaisrannan tuntumaan rakennettaisiin loma- ja matkailupalvelutoimintaa varten uusi päärakennus sekä saunarakennus. Nykyiset rakennukset eivät pystyisi hankesuunnitelman mukaan tarjoamaan liiketoiminnan tavoitteiden mukaista korkeatasoista ja yksityistä majoituspalvelua. Lisärakentamisen tarkoituksena ei kuitenkaan olisi merkittävästi lisätä saaren enimmäismajoituskapasiteettiä nykyisestä, vaan uudisrakentamisen ja nykyisten rakennusten laajentamisen avulla taattaisiin nimenomaan majoituspalveluiden korkea laatu.

Hankkeen suunnittelijoiden mukaan saarella voisi oleskella tai sitä tukikohtanaan käyttää kerrallaan enimmillään 10–16 matkailijaa. Saarelle liikennöitäisiin hankkeen alullepanijoiden omistaman, matkailu- ja risteilytoimintaan erikoistuneen Meriankkuri-nimisen yrityksen omilla, ammattimiehistön käyttämällä aluksilla lähimmistä satamista, kuten Sandnäsuddista, Boxbystä, Barösundista tai Baggöstä. Saarella kerallaan oleskelevien ihmisten määrä ei kasvaisi merkittävästi nykyisestä, koska matkailijoiden ollessa saarella eivät kiinteistön omistajat olisi paikalla ja päinvastoin. Myöskään veneilyn määrän ei arvioida kasvavan merkittävästi nykytilanteesta, ja se rajoittuisi pääsääntöisesti edellä mainittujen satamien ja Söderskärin välisille reiteille. Mahdollisesta tähän matkailuhankkeeseen tulevaisuudessa sisältyvästä, Natura-alueelle suuntautuvasta veneilystä kalastus- tai muussa virkistystarkoituksessa ei ole suunnitelmia, mutta lähtökohtaisesti se toteutettaisiin hankkeesta vastaavien mukaan joka tapauksessa alueen linnustoa ja muuta luontoa mahdollisimman vähän häiriten ja paikallisten kalastajien ja muiden vesialueet tuntevien paikallisten ihmisten ohjauksessa.

3. Natura-alueen luonnonolot ja hankkeen mahdolliset vaikutustavat

3.1. Natura-alueen elinympäristöt

Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualue on 526 neliökilometrin laajuinen alue, josta 94,5 % on vettä ja 5,5 % maata. Pohjoisessa siihen kuuluvat Pohjanpitäjänlahden vesialueet ja etelämpänä Tammisaaren ja Hankoniemen eteläpuoliset laajat saaristo- ja ulappa-alueet etelässä Suomen sisäisten aluevesien ulkorajaan saakka. Idässä Natura-alue yltää Nothamnin–Strömsön–Hättön suojelualueelle ja lännessä Hangon läheisille merenlahdille. Natura-alue on luokiteltu sekä lintu- että luontodirektiivin mukaiseksi SPA- ja SCI-alueeksi (Uudenmaan ympäristökeskus 2023).

Saaristo muodostuu mereen päin loivasti viettävästä melko tasaisesta pohjasta, jota sekä rannikon suuntaiset että näitä vastaan poikittain sijaitsevat murtumalinjat rikkovat. Alue sisältää täydellisen sarjan meri-, ulko- ja sisäsaariston vyöhykkeitä ja edustaa siten pienoiskoossa kaikkia rannikkoalueita. Kokonaisuutta täydentävät merilinnuston suojelemiseksi perustetut suojelualueet, jotka sisältävät runsaat parikymmentä merivyöhykkeeseen kuuluvaa suurehkoa saarta sekä suuren joukon ulkosaariston pikkusaaria. Natura 2000 -luontotyyppien pääryhmistä alueella esiintyvät karit ja kalliorantojen levävyöhykkeelliset vedenalaiset osat, Itämeren rannikoiden kasvipeitteiset rantakalliot sekä ulkosaariston ja merivyöhykkeen saarien ja luotojen ryhmät.

3.2. Hankealueen lähiympäristö

Hankealueen lähin Natura-alueen osa-alue on Nothamnin-Strömsön-Hättön suojelualue, josta maata on 464 hehtaaria ja vesialuetta 3 174 hehtaaria. Tämä osa-alue käsittää Tammisaaren puolella Nothamnin, Lill-Skälön, Gästansin, Strömsön ja Lill-Österklobbarnien ja Inkoon puolella Hättön yksityiset luonnonsuojelualueet. Nothamnin alue on perustettu Uudenmaan lääninhallituksen päätöksellä 58/1926 linnustonsuojelualueeksi ja sen rauhoitusmääräykset on uusittu päätöksellä 8533/1963. Lill-Skälön alue on perustettu päätöksellä 3065/1948 linnustonsuojelu- ja saaristomaisemansuojelualueeksi. Gästans on perustettu päätöksellä 3709a/1978 ja Strömsö päätöksellä 8286/1981 saaristoluonnon suojelualueeksi. Inkoon puolella sijaitseva Hättön alue on perustettu päätöksellä 1234/1946. Sen rauhoitusmääräyksiä on muutettu päätöksillä 3950/1967 ja 7380/1968. Alue käsittää osaksi luonnontilaista saaristoa ja osaksi ulkomaisten puiden ja eläinten kokeilualueetta. Lill-Österklobbarnien alue on rauhoitettu Uudenmaan ympäristökeskuksen päätöksellä 286/1996.

Hankealueen lähimmät Natura-alueen puoleiset suuret saaret ovat lounaassa Bylandet lähisaarineen sekä Gästansin ja Byön eteläisimmät osat vesialueineen. Lähimmillään Natura-alue yltää lounaassa Lövholmenin koillispuolella noin 300 metrin, kaakossa Gloholmenin pohjoispuolella 600 metrin ja koillisessa Gästansin koillispuolella 500 metrin päähän Söderskärin rannoista. Nämä ja muut lähimmät Natura-alueen saaret ovat

kalliorantaisia ja pääosaksi karuja mäntymetsävaltaisia saaria, joista osalla, kuten esimerkiksi Gloholmenilla ja Lilla Sjalöllä, puuttomat rantakalliot ovat niin leveitä, että ne sopisivat pesäpaikoiksi avoimia ympäristöjä tarvitseville vesi- ja lokkilinnuille, kahlaajille ja joillekin muillekin rantalintulajeille. Lisäksi näitä lajeja voi oleskella muuttoaikaan saarten edustalla. Noin 1,2–2 kilometrin säteellä Natura-alueen puolella sijaitsee useita puuttomia ja pieniä luotoja, jotka ovat rantavesineen vesi- ja saaristolintujen suotuisia pesäpaikkoja, ruokailu- ja muutonaikaisia levähdysalueita ja sopivia suurempienkin yhdyskuntien ja parvien käyttöön. Yksittäisille lintupareille tai pienemmille ryhmille sopivia kareja ja vesikiviä sijaitsee lähempänäkin hankealuetta.

4. Hankkeen vaikutukset Natura-alueen luontotyyppihin ja luontodirektiivin liitteen II lajeihin

4.1. Suojeluperusteena olevat luontotyypit

Natura-alueen suojeluperusteena on 35 luontodirektiivin liitteen I mukaista luontotyyppiä (Uudenmaan ELY-keskus 2023). Hankealue sijaitsee kokonaan Natura-alueen ulkopuolella, joten siitä ei aiheudu suoria vaikutuksia suojeluperusteena oleviin luontotyyppihin rakentamisesta tai lisääntyvästä veneilystä johtuen. Myös epäsuorat vaikutukset ovat epätodennäköisiä, sillä Natura-alue on lähimmilläänkin noin 300 metrin päässä Söderskäristä.

Vedenalaisten luontotyyppien osalta on tehty erillinen tarveharkinta, jonka mukaan hankkeella ei arvioida olevan vaikutusta Natura-alueella sen suojeluperusteena oleviin luontotyyppihin (Leinikki 2024).

4.2. Suojeluperusteena olevat luontodirektiivin liitteen II lajit

Natura-alueen suojeluperusteena kolme luontodirektiivin liitteen II mukaista eläinlajia (Uudenmaan ELY-keskus 2023). Nämä ovat:

- Halli (*Halichoerus grypus*)
- Meriuposkuoriainen (*Macroplea pubipennis*)
- Täplälampikorento (*Leucorrhinia pectoralis*).

Halli on jo pidempään runsastunut Suomen vesillä ja tämä kehitys edelleen jatkuu. Siihen kohdistuva häiriö on merkittäväntä poikasaikaan (halli synnyttää pääasiassa avojäälle) ja karvanvaihtoaikaan, jolloin ne kerääntyvät ulkoluodoille. Tarkasteltavalla hankkeella ei siten arvioida olevan mitään vaikutusta halliin Natura-alueella.

Meriuposkuoriainen elää rannikon matalissa murtovesissä, yleensä suojaisissa lahdissa. Sille soveliaista elinympäristöä ei siten esiinny Natura-alueella Söderskärin lähialueilla tai Söderskärillä, joten hankkeella ei ole lajiin vaikutusta.

Täplälampikorento elää suurten vesien umpeenkasvavilla rannoilla ja lahdilla (myös merialueen sisälahdet) sekä rehevillä lammilla. Sille soveliaista elinympäristöä ei siten esiinny Natura-alueella Söderskärin lähialueilla tai Söderskärillä, joten hankkeella ei ole lajiin vaikutusta.

5. Hankkeen vaikutukset Natura-alueen linnustoon

5.1. Suojeluperusteena olevat lintulajit

Natura-alueen suojeluperusteena tietolomakkeella luetellaan 52 lintulajia (Uudenmaan ELY-keskus 2023). Näistä lajeista suojeluperuste on 20 lajilla esiintyminen pesimäaikaan, kuudella lajilla sekä pesivänä lajina että levähtäjänä muuttoaikaan, 15 lajilla pelkästään levähtäjänä muuttoaikaan, yhdellä lajilla esiintyminen talviaikaan ja neljällä paikkalintulajilla ympärivuotisesti. Tietolomakkeella mainitaan myös neljä alueen suojelulle tärkeää muuta lajia, jotka eivät kuitenkaan ole perusteena alueen kuulumiselle Natura-suojelualueverkostoon.

Pesimäaikainen esiintyminen on suojeluperusteena seuraavilla lajeilla (suluissa Natura-tietolomakkeella ilmoitettu parimäärä): kuikka (2 paria), kaulushaikara (4–8), harmaahaikara (20–50), valkoposkihanhi (30–50), harmaasorsa (5–10), jousisorsa (0–2), heinätavi (0–2), lapasorsa (10–20), tukkasotka (30–50), haahka (2 500–5 000), pilkkasiipi (70–150), mehiläishaukka (1), nuolihaukka (20–30), metso (1–5), luhtahuitti (1–5), kurki (5–8), punajalkaviklo (40–60), liro (1), karikukko (15–30), räyskä (120–150), kalatiira (300–600), lapintiira (400–700), ruokki (5–10), huuhkaja (2–3), varpuspöllö (parimäärä ei tiedossa), kehrääjä (1–5), kivitasku (50–100), rastaskerttunen (10–50), kirjokerttu (5–10), pikkusieppo (0–5) ja pikkulepinkäinen (2–6 paria).

Näistä lajeista kuudella suojeluperusteena on myös levähtäminen Natura-alueella muuttoaikaan (suluissa vuosittainen yksilömäärän arvio): harmaahaikara (50–80 yksilöä), jousisorsa (50–200), heinätavi (5–10), lapasorsa (40–70), tukkasotka (1 000–3 000) ja liro (300–1 000 yksilöä).

Esiintyminen levähtäjänä ainoastaan muuttoaikaan on suojeluperusteena seuraavilla lajeilla (vuosittainen yksilömäärä): härkälintu (50–100 yksilöä), pikkujoutsen (5–20), laulujoutsen (200–800), punasotka (20–50), lapasotka (50–150), uivelo (50–120), isosirri (10–50), pikkusirri (10–40), lapinsirri (30–100), kuovisirri (20–100), jänkäsirriäinen (5–20), suokukko (50–300), jänkäkurppa (5–10), mustaviklo (30–80) ja vesipääsky (5–20 yksilöä).

Talviaikainen esiintyminen (20–30 yksilöä) on Natura-alueen suojeluperusteena ainoastaan merikotkalla.

Pysyvä ympärivuotinen esiintyminen on suojeluperusteena seuraavilla lajeilla (suluissa pesivä parimäärä): pyy (1–7), riskilä (100–200), helmipöllö (0–5), harmaapäätikka (2–5) ja palokärki (2–5).

Natura-alueella esiintyy neljä uhanalaista lajia, jotka on salattu suojelusyistä. Niistä kolme esiintyy alueella pesivinä ja yksi talviaikaan.

Lisäksi Natura-tietolomakkeella luetellaan seuraavat suojeluperusteena olevat muut tärkeät lintulajit, joista pesiviin lajeihin kuuluvat tylli (5–10 paria), merikihu (2–4) ja viiksitimali (5–10) paria, ja muuttoaikaan esiintyviin lajeihin kuuluu ainoastaan arktisella tundralla pesivä suosirrin alalaji (50–2 000 yksilöä).

5.2. Söderskärin erityisesti huomioitavat pesimälintulajit vuonna 2024

Söderskärin kiinteistö on tähän asti ollut yksityisenä oman perhepiirin vapaa-ajan asuntona. Saarella ei ole tähänkään asti voinut pesiä kovin ihmisarkoja maa- eikä vesilintulajeja, lintulajeja eikä myöskään suurempaa joukkoa esimerkiksi rauhallisia rantoja kaipaavia vesilintuja. Vuoden 2024 pesimälinnuston kartoituksessa Söderskäriltä löytyi suojeluluokitusten perusteella arvokkaimpina lajeina Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteen I lajeihin kuuluva palokärki sekä Suomessa silmälläpidettäviksi lajeiksi luokitellut tukkakoskelo, isokoskelo ja västäräkki (Ympäristöministeriö 2024, Hyvärinen ym. 2019). Palokärjen havaittiin rakentaneen joko pesä- tai yöpymiskolon, jossa ei ollut ainakaan poikasia kesäkuussa 2024. Kahden isokoskeloparin pesä löytyi tuhoutuneena. Tukkakoskeloita havaittiin yksi pari ja västäräkkejä kahdella reviiirillä, mutta pesintöjen onnistumisesta ei ole tietoja. Lisäksi saarella on pesinyt aiempina vuosina pesäsyvennysten perusteella erittäin uhanalaisia haahkoja (Saviharju ym. 2024).

5.3. Hankkeen mahdolliset vaikutukset lintujen elinympäristöihin Natura-alueella

Hankkeen toteutuessa tavoiteltavalla tavalla Söderskärin eteläosassa olisi nykyistä enemmän rakennuksia, ja saarella ja ainakin sen likeisillä vesialueilla liikkuisi ja oleskelisi ihmisiä. Hankesuunnitelman mukaan ihmisten, veneliikenteen ja niiden vuorokausien määrä, jolloin saarella ylipäänsä oleskelee ihmisiä, ei kasvaisi merkittävästi nykyisestä, koska kiinteistön omistajat eivät olisi nykyisellä tavalla paikalla matkailutoiminnan ajankohtina. Toisaalta kesän mittaan vaihtuvat matkailijat saattaisivat häiritä Söderskärillä pesivien lintujen pesintöjä pesimärauhaa enemmän kuin maanomistaja perheineen, koska matkailijat luultavasti haluaisivat tutustua saaren eri kolkkiin, eikä heillä olisi yhtä hyvää tietoa häiriöalttiista pesäpaikoista kuin saarella pysyvämmin oleskelevilla omistajilla. Koska saari ei kuitenkaan ole Natura-alueella, eikä mahdollinen pesintöjen häiriintyminen Söderskärissä vaikuta merkittävästi Natura-alueen suojeluperusteena olevien lintulajien Natura-alueen pesiviin kantoihin Natura-alueella, ei mahdollisella pesimärauhan häiriintymisellä ole kuin paikallista ja tilapäistä haittaa. Myöskään lisärakentamisesta johtuva elinympäristöjen pienialainen muutos Söderskärin eteläosassa ei vaikuta lintujen elinoloihin Natura-alueen puolella.

Pesimärauhan mahdollinen häiriintyminen ja elinympäristön muutokset voisivat vaikuttaa Natura-alueen suojeluperusteena olevista lintulajeista ainoastaan palokärjen elinoloihin. Palokärjellä on tyypillisesti vähintään 5–20 neliökilometrin metsävaltainen elinpiiri, josta Söderskär muodostaa vain erittäin pienen osan. Söderskärillä on joitakin palokärjen pesä- tai yöpymiskolon kovertamiseen sopivia haapoja sekä useita kuolleita koivuja, kuusia ja muita ruokailupuita. Saari on kuitenkin niin pieni, että saarella havaittujen palokärkien elinpiiri koostuu suureksi valtaosaksi lähimmistä muista suurista metsäsaarista, joista osa on Natura-alueen sisäpuolella. Elinympäristön muutos Söderskärillä merkitsee niin vähäistä muutosta palokärkien elinoloissa tällä elinpiirillä, että sillä ei ole vaikutusta lajin esiintymiseen eikä populaation elinvoimaisuuteen koko Natura-alueella.

5.4. Matkailu Natura-alueen linnuston mahdollisena häiriötekijänä

Söderskärin loma- ja matkailupalveluhanke voisi teoriassa muuttaa Natura-alueen perusteena olevien lajien elinoloja ja suojeluarvoa epäsuorasti lintujen pesimä-, ruokailu- ja lepäilyrauhan häiriintymisen vuoksi, vaikka hanke ei muutakaan lintujen elinympäristöjä Natura-alueen sisäpuolella tai siinä määrin alueen lähiympäristössä, että se elinympäristömuutosten kautta vaikuttaisi Natura-alueen linnuston elinoloihin. Hankkeen tämänhetkisten, yleisluontoisten suunnitelmien mukaan matkailijat oleskelsivat vain Söderskärin saarella, ja heidät kuljetettaisiin sinne ja sieltä pois lähimmistä venesatamista, jolloin veneilystä ja ylipäänsä hankkeesta ei lähtökohtaisesti koituisi mainittavaa haittaa Natura-alueen suojeluperusteena olevalle linnustolle.

Natura-alueella ja sen lähiympäristössä harjoitettavan matkailu- ja luonnon virkistyskäytön aiheuttamaa lintujen häiriintymistä on kuitenkin perusteltua tarkastella yleisellä tasolla, jotta toiminta ei mahdollisesti tulevaisuudessa jonkin verran laajentuessaankaan aiheuttaisi häiriintymistä Natura-alueen linnustolle. Tällöin matkailutoiminnassa voidaan jo etukäteen ottaa huomioon Natura-alueen linnuston suojelun määrittämät reunaehdot, ja myös Natura-alueen suojelusta vastaavalla viranomaisella on mahdollisuus arvioida, millaisesta toiminnasta koituvat haitat olisivat linnustolle merkittävimpiä.

Linnut voisivat häiriintyä pesiessään, ruokaillessaan ja levähtäessään muuttoaikaan ja muulloinkin, mikäli ihmisiä oleskeli tai liikkui Natura-alueella tai sen rajojen liepeillä niin vesillä kuin rannoilla ja saarissakin. Pahimpia häiriöitä aiheutuisi ihmisten pitkäaikaisesta oleskelusta lintujen suosimilla elinpaikoilla, kun taas veneily aiheuttaisi vähäisempiä ja ohimenevämpiä häiriöitä.

Natura-alue ympäröi Söderskärä vain satojen metrien päässä kolmella pääilmansuunnalla, joten ainakin jotkin lajit voisivat häiriintyä veneilyn vilkastuessa Söderskärin lähivesilläkin. Natura-alueella ei sinänsä ole rajoitettu veneilyä eikä saarten virkistyskäyttöä lukuun ottamatta lintujen pesimäaikaan mairinnouskielossa olevia luotoja ja muita paikallisesti erityisesti suojeltuja lintualueita, joilla pesii yksin tai yhdyskuntina lokki- tai tiiralajeja tai muita herkästi häiriintyviä lintulajeja.

5.5. Lintujen häiriintymisen merkittävyyden vaikuttavia tekijöitä

Suuri osa Natura-alueen suojeluperusteena olevista lintulajeista pesii, levähtää muuttoaikaan ja esiintyy elinympäristövaatimustensa perusteella suhteellisen suppeilla osa-alueilla suhteessa koko Natura-alueen pinta-alaan. Tärkeimpiä lintujen elinpaikkoja ovat ulko- ja sisäsaariston puuttomat luodot lähivesineen, ruovikkoiset ja ruohostoiset merenlahdet ja -rannat, liete- ja mutarannat, rantaniityt ja -laitumet sekä rauhalliset metsäsaaret. Esimerkiksi Natura-alueen puolella Söderskäristä vain muutamia kilometrejä etenkin lounaaseen, etelään ja kaakkoon sijaitsee suuri joukko monille saariston herkästi häiriintyville lajeille sopivia luotoja ja luotoryhmiä.

Tällaisten lintuja suurin joukoin houkuttelevien paikkojen lähetyillä toistuva veneily ja nouseminen maihin voi tuhota suurenkin joukon luodoilla yhdyskuntina tai pienempinä ryhminä pesivien lokki- ja vesilintujen ja kahlaajien pesintöjä. Varsinkin sateisella,

viileällä tai paahteisella säällä munat ja pienet poikaset voivat tuhoutua yhdenkin liian pitkäaikaisen lähivesillä vierailun vuoksi. Etenkin vesi- ja lokkilinnut ja kahlaajat sekä merikotka ja muut ihmisarimmat lajit voivat häiriintyä myös muutto- ja talviaikaan erityisesti merenlahdilla, ruovikkoisilla rannoilla, alavilla liete- ja niittyrannoilla sekä luodoilla, matalikoilla ja muilla lintujen ruoanhakuun, petojen välttelyyn ja lepäilyyn sopivimmilla paikoilla. Vaikka häiriintyminen keski- ja loppukesän sulkasato- ja kevään ja syksyn muuttoaikaan ei ole yhtä kohtalokasta populaatioiden elinvoimaisuudelle kuin pesimäaikaan, jolloin lintuemo ei voi olla kauaa poissa pesältään, usein toistuvat häiriöt merkitsevät mahdollisesti suurellekin lintuyksilöiden joukolle ravintotilanteen heikkenemistä ja ylimääräistä energiankulutusta ainakin jossain määrin.

Natura-alueen suojeluperusteena olevien lintulajien mahdollinen häiriintyminen veneilystä ja muusta vesi- ja ranta-alueiden ja saarten virkistyskäytöstä riippuu etenkin siitä, missä, kuinka usein ja millä tavalla alueella liikutaan ja oleskellaan esimerkiksi suhteessa lintujen pesimä-, sulkasato- ja muuttoaikaan ja -paikkoihin. Myös Natura-alueen pesivät parimäärät ja pesimäajan ulkopuoliset yksilömäärät vaikuttavat häiriintymisen merkittävyyteen. Hyvin harvinaisilla lajeilla esiintymispaikkoja on erittäin niukasti, ja jos ne sijoittuisivat muualle, ei veneilystä ja muusta virkistystoiminnasta koidu näille lajeille mitään vaikutuksia. Jos häiritsevä toiminta toisaalta kohdistuisi tällaisten lajien harvoille elinpaikoille, voisi se heikentää huomattavasti kyseisen lajin elinoloja koko Natura-alueella.

5.6. Veneilyn ja virkistyskäytön aiheuttamalta häiriintymiseltä välttyvät lajit

Natura-alueen suojeluperusteena olevat lintulajit voidaan elinympäristövalinnan, pari- ja yksilömäärien, parvikäyttäytymisen ja ihmisarkuuden perusteella ryhmitellä kahteen pääjoukkoon, joista toiseen kuuluvat Natura-alueen ja nimenomaan sen itäosan veneilystä ja virkistyskäytöstä häiriintymättömät lajit ja toiseen häiriintyvät lajit.

Natura-alueen perusteena olevia pesiviä lajeja, joille Natura-alueen nykytilanteeseen verrattuna vilkastuvasta veneilystä ja muusta virkistystoiminnasta ei todennäköisesti koituisi häiriintymisvaikutuksia lainkaan eikä ainakaan vähäistä suurempia populaatiotason vaikutuksia, ovat kuikka, kaulushaikara, harmaasorsa, jouhisorsa, heinätavi, lapasorsa, mehiläishaukka, nuolihaukka, pyy, metso, luhtahuitti, kurki, liro, huuhkaja, varpuspöllö, helmipöllö, kehrääjä, harmaapäätikka, palokärki, kivitasku, rastaskerttunen, kirjokerttu, pikkusieppo ja pikkulepinkäinen.

Näistä lajeista vesilinnut, kaulushaikara, luhtahuitti, kurki, liro ja rastaskerttunen pesivät ja oleskelevat läpi pesimäkauden suojaisissa ruovikoissa ja muilla reheväkasvuisilla rannoilla, rantaluhdilla ja niiden tuntumassa. Tällaiset ympäristöt eivät ole virkistysveneilijöille kovin houkuttelevia, ja vesilintuja lukuun ottamatta nämä lajit myös piilottelevat visusti tiheissä vesi- ja rantakasvustoissa. Kivitasku pesii luodoilla, metsäsaarten kallioisilla ja muilla avorannoilla ja niukkakasvisilla aukioilla ja myös ihmisen raivaamissa avoympäristöissä, eikä se ole erityisen ihmisarka. Kirjokerttu ja pikkulepinkäinen pesivät pensaikkaisilla niityillä ja luhdilla, joilla ihmisiä ei ylipäänsä häiritsevän usein yleensä vieraile. Mehiläishaukka, nuolihaukka, pyy, metso, pöllöt, kehrääjä, tikat ja pikkusieppo ovat metsälintuja, ja haukat, kanalinnut ja pöllöt pitkään

jatkuneen vainon tai metsästyksen vuoksi ihmisarkoja. Nämä lajit ovat koko Natura-alueella kuitenkin hyvin harvalukuisia ja pesivät pääasiassa suurimpien saarten rauhallisilla metsäalueilla, jotka eivät kuulu matkailijoita houkutteleviin ympäristöihin.

Jouhisorsa, heinätavi ja lapasorsa esiintyvät Natura-alueella myös muuttoaikaan, jolloin ne niin ikään ruokailevat ja lepäilevät mieluiten ruovikkoisilla ja hyvin matalilla merenlahdilla ja muilla suojaisilla rannoilla. Heinätavin ja lapasorsan muutonaikaiset yksilömäärät ovat pieniä suhteessa sopiviin elinympäristöihin, eikä häiriintyminen veneilystä ole näillä lajeilla kuin korkeintaan vähäistä.

Suojeluperusteena pelkästään muuttoaikaan esiintyvistä lajeista härkälintu, harmaahaikara, pikkujoutsen, punasotka, lapasotka, uivelo, isosirri, pikkusirri, lapinsirri, kuovisirri, jänkäsirriäinen, suokukko, jänkäkurppa, mustaviklo ja vesipääsky esiintyvät koko Natura-alueella vähälukuisina ja levähtävät tyypillisesti joko rantaluhdilla ja -lietteillä, matalilla ruovikkoisilla merenlahdilla ja muilla ruohostoisilla rannoilla tai ulkosaariston luodoilla ja niiden likeisillä matalikoilla. Söderskärinä lähimpänä sijaitsevat ranta- ja vesialueet Natura-alueen puolella eivät ole erityisen suotuisia ruokailu- ja oleskelupaikkoja näille lajeille, ja mahdollinen veneily muuttoaikaan kauempana tällaisten ranta- ja luotoalueiden ympärillä aiheuttaisi ruokaileville linnuille melko lyhyen ja ohimenevän häiriön, mutta veneily lintujen suosimien paikkojen läpi tai viipyminen tällaisilla paikoilla aiheuttaisi linnulle ja lintuparville pitempiaikaista häiriötä.

Neljästä Natura-tietolomakkeella salatusta lajista yksi pesivä laji ei elinympäristönvalintansa vuoksi todennäköisesti häiriintyisi nykytilanteeseen verrattuna tilanteessa, jossa veneily ja muu virkistyskäyttö rajoittuisi avo- ja rantavesiin.

5.7. Veneilyn ja virkistyskäytön aiheuttamalle häiriintymiselle alttiit lajit

Natura-alueen perusteena olevia pesiviä lajeja, joiden pesintää, ruokailua ja lepäilyä nykyisestä matkailu- tai muun toiminnan vuoksi vilkastuva veneily ja muu virkistyskäyttö Natura-alueen sisäpuolella voisi häiritä, ovat harmaahaikara, valkoposkihanhi, tukkasotka, haahka, pilkkasiipi, punajalkaviklo, karikukko, räyskä, kalatiira, lapintiira, riskilä ja ruokki.

Harmaahaikara pesii tyypillisesti usean parin ryhminä pienissä metsäsaarissa. Se on pesällään melko arka, ja jos pareja pesii lähekkäin ja emot pakenevat pesiltään, voi yksikin liian pitkä viipyminen pesien lähetyvillä johtaa munien tai pienten poikasten tuhoutumiseen kylmyyden, paahteen tai varislintujen vuoksi. Tiirayhdyskunnissa emojen pakeneminen liian lähellä rantavesissä viipyvän veneen vuoksi saattaa johtaa yhdellä kertaa kymmenien pesintöjen tuhoutumiseen. Kala- ja lapintiirujen ja räyskien yhdyskuntien liepeillä samoilla luodoilla pesii yleensä myös muita veneilystä ja rantojen lähellä oleskelusta häiriintyviä lajeja, kuten suojeluperusteena olevista lajeista valkoposkiahania, tukkasotkia, haahkoja, pilkkasiipiä, punajalkavikloja ja karikukkoja. Nämä lajit pesivät hyvin usein myös kalalokki- ja harmaalokkiyhdyskunnissa ja niiden liepeillä. Tiirat ja mainitut muut lajit voivat pesiä niin sisä- kuin ulkosaaristossakin, riskilä ja ruokki vain ulkosaariston lohkaeisilla luodoilla, mutta viimeksi mainitutkin kaksi lajia

häiriintyvät veneilystä ja ihmisistä samalla tavoin. Luodoilla pesivät linnut hakevat ruokansa suureksi osaksi pesäpaikkojensa lähettäviltä, ja myös niiden ravinnonhaku voi häiriintyä pitempään liian lähellä viipyvistä ihmisistä. Tuhoutumisriskille altistuvien pesintöjen määrä olisi Natura-alueella korkeimmillaan, mikäli ihmisiä veneilisi tai oleskelisi liian lähellä lokki- tai tiirayhdyskuntia.

Muuttoaikaan Natura-alueella levähtävistä, suojeluperusteena olevista lajeista jouhisorsia voi kerääntyä lajille tyypillisesti saaristossa kymmenienkin yksilöiden parviksi, jotka oleskelevat merenlahtien ja ruovikkoisten rantojen lisäksi luotojen poukamissa ja muilla suojaisilla matalikoilla. Tällaiset parvet häiriintyvät herkästi veneilystä ja joutuvat pakenemaan huonolaatuisempiin elinympäristöihin pitkäksikin aikaa, jos paikalle jäädyään esimerkiksi kalastamaan. Myös tukkasotkat, joita levähtää Natura-alueella satojenkin yksilöiden parvina, häiriintyvät huomattavasti veneilystä ruokailu- ja lepäilyalueina suosimillaan matalikoilla ja saarten tyynissä poukamissa, mikäli parvet joutuvat pakenemaan paikalta toistuvasti tai kerrallaan pitemmäksi aikaa. Sotkille ja jouhisorsille suotuisimmat vesialueet vaihtelevat sää- ja etenkin tuuliolojen mukaan, mutta parhaita, tuulelta suojaisia ja matalavetisiä paikkoja on melko rajallisesti suhteessa levähtäjien suureen yksilömäärään.

Merikotka on ainoa Natura-tietolomakkeella nimetty laji, joka on Natura-alueen suojeluperusteena talviaikaisen esiintymisen perusteella. Vaikka merikotka ei ole enää yhtä ihmisarka kuin vielä pari vuosikymmentä sitten, pakenee se ihmisiä edelleenkin pääsääntöisesti paljon kauempaa kuin muut lintulajit. Merikotka saalistaa talvikaudella etenkin vesilintuja ja etsii kuolleiden nisäkkäiden ja lintujen raatoja laajoilla alueilla, koska antoisat ravinnonhankintapaikat voivat vaihdella päivittäin. Jäätalvina pelottomimmat yksilöt ovat oppineet kärkekymään pilkkikalastajien jättämiä kaloja. Muutoin ihmisten liikkuminen talvikaudella merikotkalle suotuisilla ravinnonhankintapaikoilla joko veneellä tai jäällä aiheuttaa linnuille ainakin jonkin verran häiriöitä ja voi estää muuten sopivien saaliiden etsimistä.

Neljästä Natura-tietolomakkeella salatusta lajista kaksi pesivää lajia häiriintyy herkästi pesäpaikoilla ja niiden lähellä liikkuvista ihmisistä. Näille lajeille vilkas veneily ja vesi- ja ranta-alueiden virkistyskäyttö voi pesimäaikaan olla hyvin haitallista, sillä pesinnät voivat tuhoutua epäedullisissa sääoloissa yhdestäkin liian pitkästä oleskelusta niin lähellä pesää, että emo ei uskalla hautoa tai lämmittää pieniä poikasia. Myös talviaikaan esiintyvän salatun lajin yksilöt ovat ihmisarkoja ja voivat häiriintyä jonkin verran ravinnonhankinta-alueillaan, mutta toisaalta hankkeesta johtuva vesi- ja ranta-alueiden mahdollinen virkistyskäyttö on luultavasti vähäistä, ja linnut voivat siirtyä muualle vapaammin kuin pesimäaikaan.

5.8. Veneilyn ja virkistyskäytön vaikutus muiden tärkeiden lajien elinoloihin

Natura-tietolomakkeella luetellaan neljä muuta tärkeää lintulajia, jotka nostavat Natura-alueen suojeluarvoa, mutta joilla ei ole yhtäläistä elinolojen heikentämiskielloa kuin varsinaisilla alueen suojeluperusteena olevilla lintulajeilla. Niistä tyllejä pesii puuttomilla

luodoilla, usein lokki- tai tiirayhdyskunnissa, ja tyllitkin voivat paeta pesiltään, mikäli ihmisiä veneilee pesimäluotojen rantavesillä.

Merikihu pesii yksittäispareina ulkoluodoilla ja pakenee pesältään ihmistä jo kaukaa, ja se voi häiriintyä veneilystä ja ennen kaikkea viipymisestä pesäpaikan lähetyvillä. Tyllien tavoin merikihuja pesii Natura-alueella vain joitakin pareja, joten yhdenkin pesinnän häiriintyminen on suhteellisesti suurempi riski kannan elinvoimaisuudelle kuin lajilla, jonka populaatio alueella on kymmeniä tai satoja pareja.

Arktisella tundralla pesiviä suosirrejä levähtää muuttoaikaan Natura-alueella enimmillään jopa tuhansia yksilöitä enimmäkseen ulkosaariston puuttomilla luodoilla. Veneily tai oleskelu sirriparven lepäily- ja ruokailupaikan lähellä voi siksi häiritä tilapäisesti suurtakin lintujoukkoa.

Neljäs tärkeä lintulaji, viiksitimali, pesii reheväkasvuisten merenlahtien tiheissä järviruovikoissa ja piileskelee hyvin taitavasti näkymättömissä. Se ei häiriinny mainittavasti veneilystä tai ihmisten pitempiaikaisestakaan oleskelusta pesimäruovikon liepeillä.

6. Johtopäätökset

Hankkeella ei arvioida olevan heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen perusteena oleviin luontotyypeihin tai luontodirektiivin liitteen II lajeihin.

Natura-alueen perusteena olevista lintulajeista palokärjen elinympäristö supistuu ja huononee Söderskärin pää- ja saunarakennuksen rakentamisen vuoksi. Muutos palokärjen elinoloissa on kuitenkin paikallinen ja hyvin pienialainen, ja nykyiselläänkin Söderskärillä ruokailevien ja mahdollisesti pesivien palokärkien elinpiiri koostuu pääasiassa suuremmista, osaksi Natura-alueeseen kuuluvista, lähimmistä muista metsäsaarista. Hankkeesta koituvat vähäiset haitat eivät mainittavasti heikennä Natura-alueen palokärkikantaa eivätkä lajin elinoloja.

Söderskärin loma- ja matkailupalveluhankkeesta voisi periaatteessa koitua epäsuoria, Natura-alueen perusteena olevien lintulajien pesimä-, ruokailu- ja muutonaikaista lepäilyrauhaa häiritseviä vaikutuksia, mikäli veneily- sekä muu vesien, rantojen ja saarien virkistyskäyttö enenisi olennaisesti nykyisestä. Yleispiirteisen hankesuunnitelman mukaan liiketoiminta rajoittuisi kuitenkin Söderskärin saareen, ja matkailijat kuljetettaisiin veneellä lähimmistä pienvenesatamista ammattimiehistön ohjaamalla, toiminnanharjoittajan omistamalla aluksilla.

Mikäli toiminta tulevaisuudessa laajenisi esimerkiksi kalastukseen tai muuhun virkistyskäyttöön lähiympäristön ja mahdollisesti Natura-alueen sisäpuolellakin oleville vesialueille, on toiminnanharjoittajan tässä vaiheessa antaman ilmoituksen mukaan tarkoitus käyttää paikallisia oppaita ja muuta henkilökuntaa ja varmistaa siten, että toiminnasta ei koituisi mainittavaa häiriötä Natura-alueen perusteena oleville lintulajeille. Siltä varalta, että toiminta laajenisi muuten kuin satunnaisesti Natura-alueen vesi- ja ranta-alueille, on edellä luvuissa 5.4.–5.8. tarkasteltu yleisellä tasolla veneilystä ja muusta vesillä, rannoilla ja saarissa toteutettavasta luontoalueiden virkistyskäytöstä mahdollisesti koituvaa häiriötä linnustolle ja erityisesti Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualueelle. Ottamalla huomioon häiriintymiselle herkäät lajit ja selvittämällä niiden ajantasaiset pesimäpaikat, ruokailu- ja muut esiintymisalueet, virkistystoimintaa olisi ainakin pienimuotoisesti mahdollisuus laajentaa Natura-alueelle linnustoa merkittävästi häiritsemättä, joskin toiminnan mahdolliset vaikutukset olisi yksityiskohtaisen hankesuunnitelman perusteella arvioitava erikseen.

Söderskärin loma- ja matkailupalveluhankkeen suunnitelmien ja muun arviointiaikaan käytettävissä olevan tiedon perusteella on pääteltävissä, että **hankkeesta ei koidu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia** Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualueen perusteena oleville luonnon ja linnuston suojeluarvoille, joten yksityiskohtaisempi **Natura-arviointi ei ole tarpeen**. Hanke voidaan esitetyssä muodossa toteuttaa vaarantamatta Natura-alueen perusteena olevia luontoarvoja.

7. Kirjallisuus

- von Haartman, L., Hildén, O., Linkola, P., Suomalainen, P. & Tenovuo R. 1963–1972: Pohjolan linnut värikuvin. I–II. – Otava, Helsinki. 1 092 s. (+ kuvataulut 192 s.).
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. S. 263–312.
- JKMM Arkkitehdit Oy 2023: Stranddetaljplan för Söderskär – Söderskärin ranta-asemakaava. – Raaseporin kaupunki. 9 s.
- Koskimies, P. 2024: Suomen linnut. Suuri lintukirja. 3. päivitetty painos. – Readme.fi, Helsinki. 464 s.
- Leinikki, J. 2024: Söderskärin vedenalainen luonto. – Alleco raportti n:o 22/2024.
- Luonnonsuojelulaki 2023: 5.1.2023 annettu luonnonsuojelulaki (9/2023) [<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230009>] ja luonnonsuojelulain perustelut (HE 76/2022) [<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2022/20220076>].
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2024: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja virnaomaiselle. 2. korjattu painos. – Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 374 s.
- Saviharju, H., Koskimies, P. & Vasko, V. 2024: Tammisaaren Söderskärin luontoselvitykset vuonna 2024. – Faunatican raportteja 73/2024.
- Uudenmaan ELY-keskus 2023: Natura-tietolomake. Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualue. – <https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/suojelu-ennallistaminen-ja-luonnonhoito/natura-2000-alueet/tammisaaren-ja-hangon-saariston-ja-pohjanpitajanlahden-merensuojelualue>.
- Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otava, Helsinki. 567 s.
- Ympäristöministeriö 2024b: EU:n luonto- ja lintudirektiivit. – Ympäristöministeriö. <https://ym.fi/eu-n-luonto-ja-lintudirektiivit>

Kutojantie 6–8
02630 Espoo
<http://www.faunatica.fi/>